

Værelset var lille og snusket. Der var ingen gardiner for vinduet, og udenfor sås en grå brandmur med nogle rustne armeringsjern og en falmet reklame for Pellerins margarine. Den midterste rude i venstre halvdel af vinduet manglede og var blevet erstattet med et ujævnt tilskåret papstykke. Tapeterne var blomstrede, men så misfarvede af sod og fugt, at man knap kunne skelne mønstret. Hist og her havde det løsnet sig fra den forvitrede pudsvæg, og på visse steder havde nogen forsøgt at reparere det med tape og indpakningspapir.

I værelset var der en kamin, seks møbler og et maleri. Foran kaminen stod en papkasse med aske og en bulet kaffekande af aluminium. Sengen vendte fodenden mod kaminen og var dækket af et centimetertykt lag af gamle aviser, et flosset vat-tæppe og en stribet pude. Maleriet, der forestillede en nøgen, blond kvinde stående ved en marmoralustrade, hang til højre for kaminen, så den, der lå i sengen, kunne betragte det, inden han faldt i søvn, og så snart han vågnede. Nogen havde tilsyneladende forstørret kvindens brystvorter og kønsorgan med en blyant.

I den anden ende af værelset, nærmest vinduet, stod et rundt bord og to pindestole, hvoraf den ene manglede ryggen. På bordet stod blandt andet tre tomme vermouthisflasker, en sodavandsflaske og to kaffekopper. Askebægret var vendt på hovedet, og mellem cigaretskodder, kapsler og afbrændte tændstikker lå nogle snavsede stykker sukker, en lille lommekniv med bladet åbent og en bid af en pølse. En tredje kaffekop var faldet på gulvet og blevet knust. På det slidte linoleumsgulv mellem bordet og sengen lå en død person på maven.

Efter al sandsynlighed var det den samme person, der havde forbedret maleriet og forsøgt at reparere tapetet med tape og

indpakningspapir. Det var en mand, og han lå med benene tæt sammen, albuerne presset ind mod ribbenene og hænderne oppe over hovedet, som om han havde forsøgt at beskytte sig. Manden var iført bomuldsundertrøje og et par flossede bukser. På fødderne havde han et par tykke, hullede sokker. En stor skænk var væltet ned over ham og skjulte hovedet og det halve af overkroppen. En tredje pindestol lå henkastet ved siden af liget. Sædet var blodigt, og på kanten af rygstødet sås tydelige aftryk af hænder. Gulvet var oversået med glasskår. En del af dem stammede fra skænkens låger, andre fra en vinflaske, hvor bunden var blevet slået ud. Den var blevet smidt hen i en bunke snavset undertøj ved væggen. Det, der var tilbage af flasken, var dækket af en hinde af størknet blod. Nogen havde tegnet en hvid ring omkring den.

Billedet var på sin vis næsten perfekt, taget med politiets bedste vidvinkelobjektiv og i et kunstigt lys, der gav hver detalje en ætsende skarphe

Martin Beck lagde fotografiet og forstørrelsesglasset fra sig, rejste sig og gik hen til vinduet. Udenfor var det svensk sommer. Og mere end det. Det var varmt. På græsplænen i Kristinebergsparken lå et par piger og tog solbad i bikini. De lå udstrakt på ryggen med adskilte ben og armene strakt ud fra kroppen. De var unge og magre, slanke hed det vist, og kunne gøre det med en vis ynde. Da han så nærmere efter, genkendte han dem oven i købet, to maskinskriversker fra hans egen afdeling. Klokken var altså allerede over tolv. Om morgenen iførte de sig bikini, bomuldskjole og sandaler og gik på arbejde. Når det blev frokost, tog de kjolen af og gik ud og lagde sig i parken. Meget praktisk.

Han tænkte mismodigt på, at han snart ville blive tvunget til at forlade alt dette og flytte til den sydlige politistation i de urolige kvarterer omkring Västberga Allé.

Bag sig hørte han nogen slå døren op og komme ind på kontoret. Han behøvede ikke vende sig om for at vide, hvem det var. Stenström. Stenström var stadig den yngste i afdelingen, og efter ham ville der sikkert følge en hel generation af yngre kriminalassistenter, der ikke bankede på. Tænkte Martin Beck.

“Hvordan går det?” sagde Martin Beck.

“Ikke så godt,” sagde Stenström. “Da jeg var der for et kvarter siden, nægtede han stadig pure.”

Martin Beck vendte sig om, gik tilbage til skrivebordet og betragtede endnu en gang fotografiet af gerningsstedet. I loftet over sengen med aviserne, det flossede vattæppe og den stribebede pude, sås konturerne af en gammel fugtskade. Den lignede en søhest. Med lidt god vilje kunne den blive en havfrue. Han spekulerede på, om manden på gulvet havde haft så megen fantasi.

“Det spiller ingen rolle,” sagde Stenström geskæftigt. “Han ryger alligevel ind på de tekniske beviser.”

Det svarede Martin Beck ikke på. I stedet pegede han på den bunke rapporter, Stenström havde lagt på hans skrivebord, og sagde:

“Hvad er det?”

“Førhørsprotokollerne fra Sundbyberg.”

“Fjern det skidt. Jeg har ferie fra og med i morgen. Giv dem til Kollberg. Eller til hvem fanden du vil.”

Martin Beck tog fotografiet og gik en etage op, åbnede en dør og befandt sig hos Kollberg og Melander.

Her var meget varmere end på hans eget kontor, formodentlig fordi vinduet var lukket og gardinerne trukket for. Kollberg og den mistænkte sad over for hinanden ved bordet, helt ubevægelige. Den høje Melander stod ved vinduet med piben i munden og armene over kors. Han stirrede ufravendt på den mistænkte. På en stol ved døren sad en fængselsbetjent i uniformsbukser og lyseblå skjorte. Han balancerede sin kasket på det højre knæ. Ingen sagde noget, og det eneste, der bevægede sig, var spolen på båndoptageren. Martin Beck stillede sig skråt bag Kollberg og sluttede sig til den almene tavshed. Man hørte en gede-hams slå mod ruden bag gardinerne. Kollberg havde taget jakken af og knuppet op i halsen, men alligevel var skjorten gennemblødt af sved mellem de kraftige skulderblade. Den våde plet skiftede langsomt form og bredte sig i en stribe ned langs rygraden.

Manden på den anden side af bordet var lille af vækst og halvskaldet. Sjusket klædt, og fingrene, der greb om armlænene, var uplejede med nedbidte, sorte negle. Ansigtet var magert og syge-

ligt med et vagt, udflydende drag om munden. Hagen skælvede en anelse, og øjnene virkede grumsede og vandede. Manden græd, og to tårer trillede ned ad hans kinder.

“Ja,” sagde Kollberg dystert. “Du slog ham altså i hovedet med flasken til den smadredes.”

Manden nikkede.

“Bagefter fortsatte du med at slå ham med stolen, mens han lå på gulvet. Hvor mange slag?”

“Det ved jeg ikke. Ikke så mange. Men måske alligevel en del.”

“Det vil jeg tro. Og bagefter væltede du skabet ned over ham og gik din vej. Hvad gjorde den tredje af jer imens? Denne Ragnar Larsson? Prøvede han ikke at gribe ind, jeg mener stoppe dig?”

“Nej, han gjorde ikke noget. Han lod det bare ske.”

“Lad nu være med at begynde at lyve igen.”

“Han sov. Han var mest fuld.”

“Kunne du prøve at tale lidt højere?”

“Han lå på sengen og sov. Han opfattede ikke noget.”

“Nej, ikke før han vågnede, og så gik han til politiet. Så skulle det være klart så langt. Men der er stadig en ting, jeg ikke helt forstår. Hvorfor gik det sådan? I havde jo aldrig set hinanden, før I mødtes på det værtshus.”

“Han kaldte mig for en satans nazist.”

“Hver eneste politimand bliver kaldt nazist flere gange om ugen. Hundredvis af mennesker har sagt nazist og gestaposvin og endnu værre ting til mig, men jeg har aldrig slået nogen ihjel af den grund.”

“Han sad bare der og gentog det gang på gang, satans nazist, satans nazist, satans nazist. Det var det eneste, han sagde. Og så sang han.”

“Sang?”

“Ja, for at genere mig. Plage mig. Om Hitler.”

“Jaså. Nå, men havde du givet ham nogen anledning til at sige sådan noget?”

“Jeg havde fortalt, at min mor var tysker. Det var tidligere.”

“Inden I begyndte at drikke?”

“Ja. Dengang sagde han bare, at det vel ingen rolle spillede, hvem ens mor var.”

“Og da han ville gå ud i køkkenet, tog du altså flasken og slog ham ned bagfra?”

“Ja.”

“Faldt han?”

“Han gik ligesom i knæ. Og begyndte at bløde. Og så sagde han: Din satans lille nazifanden, nu skal du få.”

“Og så fortsatte du med at slå?”

“Jeg blev ... bange. Han var større end mig, og ... I ved ikke, hvordan det føles ... alt snurrer bare rundt og er rødt ... jeg vidste ikke rigtig, hvad jeg gjorde.”

Mandens skuldre rystede kraftigt.

“Det er nok,” sagde Kollberg og slukkede for båndoptageren. “Giv ham noget at spise, og spørg lægen, om han kan få noget at sove på.”

Fængselsbetjenten ved døren rejste sig, tog kasketten på og førte morderen ud med et løst greb om armen.

“Farvel så længe, vi ses i morgen,” sagde Kollberg fraværende.

Samtidig skrev han mekanisk på papiret foran sig: Tilståelsen skete under gråd.

“Fin fyr,” sagde han.

“Dømt fem gange tidligere for vold,” sagde Melander. “Hver gang nægtede han. Jeg husker ham udmærket.”

“Sagde det levende hulkortregister,” sagde Kollberg.

Han rejste sig tungt og stirrede på Martin Beck.

“Hvad laver du her? Tag på ferie og lad os passe kriminaliteten i de lavere socialgrupper. Hvor skal du for resten hen? Skærgården?”

Martin Beck nikkede.

“Klogt,” sagde Kollberg. “En anden en rejste først til Mamaia og blev gennemstegt. Og bagefter kommer man hjem og bliver kogt. Herligt. Og du har ingen telefon derude?”

“Nej.”

“Glimrende. Nu skal jeg i hvert fald have et bad. Se så at komme af sted.”

Martin Beck tænkte efter. Forslaget havde visse fordele. Blandt andet ville han komme af sted en dag tidligere. Han trak på skuldrene.

“Okay, jeg er gået. Hej med jer. Vi ses om en måned.”

Ferien var allerede slut for de fleste, og Stockholms augusthede gader begyndte at fyldes af mennesker, der havde tilbragt nogle regnvåde juliuger i telte og campingvogne eller på sommerpensionater. De seneste dage havde tunnelbanen igen været fyldt til trængsel, men nu var det midt på dagen, og Martin Beck var næsten alene i vognen. Han sad og betragtede den støvede bevoksning udenfor og glædede sig over, at hans med længsel ventede ferie endelig var begyndt.

Hans familie havde allerede opholdt sig ude i skærgården en måned. Denne sommer havde de været så heldige, at en fjern slægtning af hans kone havde ladet dem leje sit hus, der lå helt for sig selv på en lille ø i den mellemste skærgård. Slægtingen var rejst udenlands, og huset var deres, indtil børnene skulle begynde i skolen.

Martin trådte ind i sin tomme lejlighed, gik direkte ud i køkkenet og tog en øl ud af køleskabet. Han drak et par slurke stående ved vasken, så tog han flasken med sig ind i soveværelset. Han klædte sig af og gik i underbukser ud på altanen. Han sad en stund i solen med fødderne på altangelænderet, mens han drak resten af sin øl. Heden derude var næsten uudholdelig, og da flasken var tom, rejste han sig og gik ind i den nogenlunde kølige lejlighed.

Han så på uret. Båden gik om to timer. Øen lå i et område af skærgården, hvis forbindelse med byen blev opretholdt af et af de få overlevende dampskibe. Dette var næsten det bedste ved deres feriefund, syntes Martin Beck.

Han gik ud i køkkenet og satte den tomme flaske på gulvet i spisekammeret. Det var allerede blevet ryddet for alt, hvad der ikke kunne holde sig, men for en sikkerheds skyld så han efter, at han ikke havde glemmt noget, inden han lukkede døren til spi-

sekammeret. Så slukkede han for køleskabet, stillede isbakkerne i vasken og så sig om i køkkenet, inden han lukkede døren og gik ind i soveværelset for at pakke.

Det meste af det, han skulle bruge til sig selv, havde han haft med ud til øen den weekend, han allerede havde været derude. Hans kone havde givet ham en liste med ting, som hun og børnene ville have derud, og da han havde fået det hele med, var der to fulde tasker. Da han desuden skulle hente en kasse madvarer i supermarkedet, bestemte han sig for at tage en taxi til båden.

Der var masser af plads om bord, og da Martin Beck havde stillet tasker og kasse fra sig, gik han op på dækket og satte sig.

Varmen dirrede over byen, og det var næsten vindstille. Løvtræerne på Karl XII's torv havde tabt deres friskhed, og Grand Hotels vimpler hang slapt ned. Martin Beck så på uret og ventede utålmodigt på, at manden dernede skulle tage landgangen.

Da han mærkede de første vibrationer fra maskinen, rejste han sig og gik agterud. Båden bakkede ud fra kajen, og han lænede sig ud over rælingen og så, hvordan skruerne piskede vandet til grønthvidt skum. Dampfløjten peb hæst, og da båden med dirrende skrog begyndte at dreje stævnen mod Saltsjön, stod Martin Beck ved rælingen og vendte ansigtet mod den svale brise. Han følte sig pludselig fri og ubekymret, og et kort øjeblik syntes han at genopleve fornemmelsen, han havde haft som barn på den første dag af sommerferien.

Han spiste middag i restauranten, og bagefter gik han ud og satte sig på dækket igen. Inden båden lagde til ved kajen, hvor han skulle i land, passerede den øen, og han så huset og nogle liggestole i glade farver samt sin kone nede ved stranden. Hun sad på hug i vandkanten, og han gættede på, at hun skrubbete kartofler. Hun rejste sig og vinkede, men han var ikke sikker på, hun kunne se ham på den afstand og med eftermiddagssolen i øjnene.

Børnene kom og hentede ham i robåden. Martin Beck kunne godt lide at ro, og trods sønnens protester roede han selv over fjorden mellem anløbsbroen og øen. Pigen, der hed Ingrid, men blev kaldt Lillan, selv om hun fyldte femten om nogle dage, sad

på agtertoften og fortalte om et lokalt bal. Rolf, der var elleve og foragtede piger, fortalte om en gedde, han havde fanget. Martin Beck lyttede fraværende og nød at ro.

Da han havde fået bytøjet af, tog han en kort svømmetur ved badeklippen, inden han iførte sig de blå arbejdsbukser og en trøje. Efter middagen sad han sammen med sin kone uden for huset og småsnakkede og så solen gå ned bag øerne på den anden side af den spejlblanke fjord. Han gik tidligt i seng efter at have sat et par net ud sammen med sin søn.

For første gang i meget lang tid faldt han straks i søvn.

Da han vågnede, stod solen endnu lavt, og der var dug på græsset, da han smuttede ud og satte sig på en klippekold uden for huset. Dagen så ud til at blive lige så smuk som den foregående, men solen var ikke begyndt at varme endnu, og han frøs i sin pyjamas. Efter en stund gik han ind igen og satte sig på verandaen med en kop kaffe. Da klokken blev syv, klædte han sig på og vækkede sønnen, der modvilligt stod op. De roede ud og bjergede nettene, der ikke indeholdt andet end en masse søgræs og tang. Da de kom tilbage, var de andre oppe, og morgenmaden stod på bordet.

Efter morgenmaden gik Martin Beck ned til bådeskuret og begyndte at hænge nettene op og rense dem. Det var et tålmodighedskrævende arbejde, og han tænkte, at han for fremtiden burde lade sønnen stå for familiens fiskeforsyning.

Han var næsten færdig med det sidste net, da han hørte motorstøj bag sig, og en lille fiskerbåd rundede odden og styrede ret ind mod ham. Han genkendte straks manden i båden. Han hed Nygren, havde et lille bådeværft på nabooen og var deres nærmeste nabo. Da der ikke var ferskvand på deres ø, hentede de hos ham. Han havde også telefon.

Nygren standsede motoren og råbte.

“Der var telefon. Hr. Beck skulle ringe så hurtigt som muligt. Jeg skrev nummeret op på en lap papir ved siden af telefonen.”

“Sagde han ikke, hvem det var?” spurgte Martin Beck, selv om han egentlig godt vidste det.

“Det skrev jeg også op. Jeg skal ud til Skärholmen nu, og Elsa er i jordbærrene, men køkkendøren er åben.”

Nygren startede motoren igen, og stående i agterstavnen styrede han ud mod fjorden. Inden han forsvandt bag en bakke, hævede han hånden til hilsen.

Martin Beck stod lidt og så efter ham. Så gik han ned til broen, løsnede robåden og begyndte at ro over mod Nygrens bådehus. Mens han roede, tænkte han: Fandens også. Den satan til Kollberg, netop som jeg næsten har glemt, at han er til.

På blokken, der lå ved vægtelefonen i Nygrens køkken, stod med næsten ulæselig skrift: Hammar 54 10 60.

Martin Beck drejede nummeret, og først mens han ventede på, at omstillingen skulle lade ham slippe igennem, begyndte han at ane uråd.

“Hammar,” sagde Hammar.

“Ja, hvad er der sket?”

“Jeg er frygtelig ked af det, Martin, men jeg må bede dig komme ind så hurtigt som muligt. Du kommer måske til at opgive resten af din ferie. Ja, altså udskyde den.”

Hammar var tavs et par sekunder. Så sagde han:

“Hvis du vil.”

“Resten af ferien? Jeg har jo ikke engang haft ferie en hel dag endnu.”

“Jeg er ked af det, Martin, men jeg ville ikke bede dig om det, hvis det ikke var nødvendigt. Kan du komme ind i dag?”

“I dag? Hvad er det da, der er sket?”

“Hvis du kunne komme ind i dag, ville det være fint. Det er faktisk vigtigt. Vi må tale videre om det, når du kommer.”

“Der går en båd om en time,” sagde Martin Beck og så gennem det flueplettede vindue ud over den solbeskinnede fjord. “Hvad er det, der er så vigtigt? Kan Kollberg eller Melander ikke ...”

“Nej. Du må tage dig af det her. Der er åbenbart en, der er forsvundet.”

Da Martin Beck åbnede døren til chefens kontor, var klokken ti minutter i et, og han havde haft ferie i nøjagtig fireogtyve timer.

Kommissær Hammar var en kraftigt bygget mand med tyrenakke og kraftigt gråt hår. Han sad helt stille i kontorstolen med underarmene hvilende på bordpladen, stærkt optaget af det, som onde tunger påstod var hans yndlingsbeskæftigelse, nemlig ikke at gøre noget som helst.

“Nå, der kommer du,” sagde han surt. “Til direktørtid. Du skal være i UD om en halv time.

“Udenrigsministeriet?”

“Netop. Du skal møde denne mand.”

Hammar holdt visitkortet mellem tommel og pegefinger, som havde det været et salatblad med en kålorm på. Martin Beck kiggede på navnet. Det sagde ham ikke noget.

“Højtstående person,” sagde Hammar, “mener selv, han står ministeren nær.”

Han holdt en kort pause. Så sagde han:

“Jeg har heller aldrig hørt om fyren.”

Hammar var nioghalvtreds år og havde været politimand siden 1927. Han brød sig ikke om politikere.

“Du ser ikke så gnaven ud, som du burde,” sagde Hammar.

Den tyggede Martin Beck lidt på. Det gik op for ham, at han var alt for forbløffet til at være gal.

“Hvad drejer det sig egentlig om?”

“Det snakker vi om senere. Når du har truffet ham pingen.”

“Du sagde noget om at forsvinde.”

Hammar stirrede plaget ud ad vinduet, så trak han på skuldrene og sagde:

“Det er alt sammen det rene idioti. Hvis sandheden skal frem,

så har jeg fået ... instrukser om ikke at give dig såkaldt yderligere information, før du har været i udenrigsministeriet.”

“Er vi nu også begyndt at tage imod ordrer fra dem?”

“Der er som bekendt flere departementer,” sagde Hammar drømmende.

Hans blik fortabte sig et eller andet sted ude i sommerens grønne løv. Han sagde:

“Siden jeg startede, har vi haft en hel række social- og indenrigsministre. Det overvældende flertal af dem har vidst præcis så meget om politiet, som jeg ved om bladlusen. Nemlig at den findes.”

“Men hej med dig,” sagde han abrupt.

“Hej,” sagde Martin Beck.

Da han nåede døren, vendte Hammar tilbage til det nærværende og sagde:

“Martin.”

“Ja.”

“Én ting kan jeg i hvert fald sige dig. Du behøver ikke påtage dig det her, hvis du ikke vil.”

Manden, der stod ministeren nær, var kraftigt bygget, firkantet og rødhåret. Han stirrede på Martin Beck med vandede, blå øjne, rejste sig hurtigt og foretagsomt og styrtede rundt om skrivebordet med fremstrakt hånd.

“Glimrende,” sagde han. “Glimrende at De kunne komme.”

Han trykkede lidenskabeligt hans hånd. Martin Beck sagde ikke noget.

Manden vendte tilbage til kontorstolen, greb ud efter en slukket pibe og bed i spidsen med store, gule hestetænder. Så lænede han sig bagud i stolen, pressede en tommelfinger ned i pibebeholdet, strøg en tændstik og studerede koldt og vurderende sin gæst gennem røgskyerne.

“Vi er vel dus,” sagde han. “Jeg plejer altid at indlede en alvorlig samtale på den måde. Så det er klaret med det samme. Så går det lettere bagefter. Jeg hedder Martin.”

“Det gør jeg også,” sagde Martin Beck dystert.

Et øjeblik efter tilføjede han:

“Desværre. Det komplicerer måske sagen.”

Dette syntes at forvirre manden. Han så skarpt på Martin Beck, som anede han en eller anden ondskabsfuldhed bag. Så lo han buldrende.

“Javist, ja. Meget morsomt. Ha ha ha.”

Han tav brat og kastede sig over samtaleanlægget. Trykkede nervøst på knapper, mens han mumlede:

“Javist ja. Meget morsomt.”

Der var ikke gnist af humor i hans stemme.

“Kan jeg få akterne i sagen om Alf Matsson ind,” råbte han.

En midaldrende dame kom ind med en mappe og lagde den foran ham på bordet. Han værdigede hende ikke et blik. Da hun havde lukket døren bag sig, rettede han sit kolde, upersonlige fiskeblik mod Martin Beck og slog samtidig langsomt op i mappen. Den indeholdt et enkelt ark papir, oversået med spredte blyantsnotater.

“Det her er en ømtålelig og forbandet ubehagelig historie,” sagde han.

“Jaså,” sagde Martin Beck. “Hvordan det?”

“Har du hørt om Alf Matsson?”

Martin Beck rystede på hovedet.

“Ikke? Han er ellers ret kendt. Journalist. Hovedsagelig for tidsskrifter. Også fjernsynet. Film. En dygtig skribent. Her.”

Han trak en skuffe ud og ledte i den, derefter endnu en, løftede til sidst skriveunderlaget og fandt, hvad han søgte.

“Jeg afskyr rod,” sagde han og kastede et hadsk blik mod døren.

Martin Beck studerede genstanden, der viste sig at være et nydeligt maskinskrevet kartotekskort med visse oplysninger om en person ved navn Alf Matsson. Denne syntes ganske rigtigt at være journalist, ansat ved et af de store tidsskrifter, et af dem som Martin Beck aldrig selv læste, men som han med tavs græmmelse og fortrydelse plejede at se i sine børns hænder. Desuden hævdedes det, at Alf Sixten Matsson var født i Gøteborg i 1934. Fastgjort til kortet var også et almindeligt pasfoto. Martin Beck lagde hovedet på skrå og så en temmelig ung mand med overskæg, kort, velplejet, mørkt skæg og runde stålindfattede briller.

Ansigtet var så aldeles udtryksløst, at billedet måtte stamme fra en fotoautomat. Martin Beck lagde kartotekskortet fra sig og så spørgende på den rødhårede.

“Alf Matsson er forsvundet,” sagde manden med stort eftertryk.

“Jaså. Og efterlysningerne har ikke givet noget resultat?”

“Der er ikke sendt nogen efterlysning ud. Og det bliver der heller ikke,” sagde manden og gloede dumt.

Martin Beck, der ikke straks indså, at det vandede blik vidnede om stålhård beslutsomhed, rynkede let på øjenbrynene.

“Hvor længe har han været forsvundet?”

“Ti dage.”

Svaret forbavtede ham ikke specielt. Hvis manden havde sagt ti minutter eller ti år, havde det heller ikke gjort det store indtryk på ham. Det eneste, der forbløffede Martin Beck, var den kendsgerning, at han sad her og ikke i robåden ude ved øen. Han så på uret. Han kunne sikkert nå hjem med aftenbåden.

“Ti dage er ikke særlig længe,” sagde han forsigtigt.

Endnu en tjenestemand kom ind i det trange kontor og faldt så ubesværet ind i samtalen, at han måtte have lyttet ved døren. Åbenbart en slags assistent, tænkte Martin Beck.

“I det her tilfælde er det mere end rigeligt,” sagde den nyankomne. “Omstændighederne er nemlig yderst specielle. Alf Matsson fløj til Budapest den 22. juli, udsendt af sit blad for at skrive et par artikler. Om mandagen skulle han ringe til redaktionen her i Stockholm og indlæse teksten til en slags fast klumme, han skriver hver uge. Han ringede ikke. Det hører med i billedet, at Alf Matsson er det, man blandt journalister kalder en sikker leverandør. Han overskrider med andre ord aldrig en deadline, hvad manuskripter angår. To dage senere ringede redaktionen til hans hotel i Budapest, hvor man svarede, at han ganske rigtigt boede der, men at han tilsyneladende ikke var til stede lige nu. Redaktionssekretæren gav besked om, at Matsson skulle sætte sig i forbindelse med Stockholm, så snart han dukkede op. Så ventede man i yderligere to dage. Man hørte ikke et ord. Men tjekkede hos hans kone her i Stockholm. Hun havde heller intet hørt. Det behøvede i og for sig ikke at betyde noget, for de ligger

i skilsmisseforhandlinger. I lørdags ringede chefredaktøren så til os. Man havde endnu en gang kontaktet hotellet og fået det svar, at ingen der havde set Matsson siden sidst, men at hans ejendele stadig stod på værelset, og at passet stadig lå i receptionen. I mandags, altså den 1. august, satte vi os i forbindelse med vores konsulat dernede. De kendte ikke noget til Matsson, men sendte en føler ud, som de udtrykte det, til det ungarske politi, der virkede 'uinteresseret'. I tirsdags fik vi besøg af bladets chefredaktør. Det blev et meget ubehageligt møde.”

Den rødhårede var definitivt blevet frataget hovedrollen. Han bed misfornøjet i pibespidsen og sagde:

“Netop. Yderst ubehagelig.”

Et øjeblik efter tilføjede han forklarende:

“Dette er min sekretær.”

“Nå,” sagde sekretæren, “under alle omstændigheder så blev resultatet af samtalen, at vi i går tog uofficiel kontakt med politiledelsen, hvilket så førte til, at De kom her i dag. Velkommen, for resten.”

De gav hånd. Martin Beck kunne endnu ikke skelne mønstret. Han gned sig effertænksomt over næseryggen.

“Jeg er bange for, jeg ikke helt forstår,” sagde han. “Hvorfor har bladet ikke anmeldt sagen på normal vis?”

“Det vil De forstå om et øjeblik. Bladets chefredaktør og ansvarlige udgiver – det er for øvrigt den samme – vil ikke foretage politianmeldelse eller kræve en officiel undersøgelse, for så ville sagen straks blive offentlig kendt af den øvrige presse. Matsson er bladets egen medarbejder, og hvis han er forsvundet under en reportagerejse i udlandet, så betragter bladet det med rette eller urette som sin egen nyhed. Chefredaktøren virkede ganske vist temmelig nervøs for Matsson, men på den anden side lagde han ikke skjul på, at han vejrede et scoop, som det hedder, en nyhed af den kaliber der kan øge bladets oplag med måske hundred tusind eksemplarer. Hvis De kender det mindste til dette blads almindelige linje, så må De vide ... ja, under alle omstændigheder er en af deres medarbejdere forsvundet, og at det er sket netop i Ungarn, gør ikke nyheden dårligere.”

“Bag jerntæppet,” sagde den rødhårede med gravrøst.

“Vi bruger ikke den slags udtryk,” sagde den anden. “Nå, men jeg håber, De indser, hvad det her indebærer. Hvis sagen anmeldes og kommer frem i aviserne, er det slemt nok, selv om historien i så fald kunne tænkes at antage lidt mere rimelige proportioner og oven i købet få en nogenlunde saglig behandling. Men hvis bladet beholder det hele for sig selv og anvender det i sit eget opinionsdannende øjemed, så må fanden vide ... ja, det ville i hvert fald kunne skade vigtige relationer, som både vi og andre har brugt lang tid og megen møje på at opbygge. Bladets chefredaktør medbragte en kopi af en færdigskreven artikel, da han var her i mandags. Vi fik den tvivlsomme fornøjelse at læse den. Hvis den offentliggøres, vil det i visse henseender betyde den rene katastrofe. Og man havde faktisk til hensigt at publicere den allerede i denne uges nummer. Vi måtte ty til alle vore overtalelsesmidler og henvise til alle tænkelige etiske normer for at hindre offentliggørelsen. Det hele endte med, at chefredaktøren gav os et ultimatum. Hvis ikke Matsson havde ladet høre fra sig af egen fri vilje, eller hvis vi ikke havde fundet ham inden udgangen af næste uge ... ja, så falder hammeren.”

Martin Beck masserede sig i tindingen.

“Bladet foretager vel sin egen efterforskning,” sagde han.

Tjenestemanden så fraværende på sin overordnede, der nu bakkede voldsomt på piben.

“Jeg fik indtryk af, at bladets anstrengelser i den retning var ganske beskedne. At deres aktivitet i dette specielle tilfælde nærmest var lagt på is indtil videre. For øvrigt nærer de ikke den ringeste tvivl om, hvor Matsson befinder sig.”

“Manden synes da utvivlsomt at være forsvundet,” sagde Martin Beck.

“Netop. Det er meget urovækkende.”

“Han kan jo ikke bare være gået op i røg,” indskød den rødhårede.

Martin Beck støttede venstre albue mod bordkanten, knyttede hånden og pressede næseroden mod knoerne. Billedet af dampskibet og øen og anløbsbroen blev mere og mere tåget og fjernt.

“Hvor kommer jeg ind i billedet?” spurgte han.

“Det var vores ide, men vi vidste naturligvis ikke, at det lige ville blive Dem. Vi kan ikke klare det her, og slet ikke på ti dage. Hvad der er sket, om manden af en eller anden grund holder sig skjult, om han har taget livet af sig, om han har været ude for en ulykke eller ... noget andet ... så er det en sag for politiet. Jeg mener for så vidt, at opgaven kun kan løses af en professionel. Derfor kontaktede vi helt uofficielt politiledelsen. Nogen har åbenbart anbefalet Dem. Nu drejer det sig vel i det store og hele blot om, hvorvidt De vil påtage Dem sagen. At De i det hele taget er kommet her, tyder jo på, at De kan frigøres fra Deres øvrige tjeneste.”

Martin Beck kvalte en latter. De to embedsmænd så strengt på ham. Formodentlig fandt de hans optræden upassende.

“Ja, jeg kan sikkert frigøres,” sagde han og tænkte på nettene og robåden. “Men præcis hvad har De tænkt Dem, jeg skulle kunne gøre?”

Tjenestemanden trak på skuldrene.

“Rejse derned, går jeg ud fra. Lede efter ham. De kan rejse i morgen, hvis De vil. Alt er ordnet via vores kanaler. De bliver midlertidigt overført til vores lønningsliste, men De har ikke nogen officiel opgave. Vi hjælper naturligvis til på alle tænkelige måder. De kan for eksempel tage kontakt med politiet dernede – eller lade være. Og De kan som sagt rejse i morgen.”

Martin Beck tænkte sig om.

“I overmorgen i så fald.”

“Det er også udmærket.”

“Jeg giver besked i eftermiddag.”

“Tænk nu ikke for længe over det.”

“Jeg ringer om en time. Farvel.”

Den rødhårede fór op og rundt om bordet. Han dunkede Martin Beck i ryggen med venstre hånd og gav ham den højre.

“Ja, så farvel da. Farvel, Martin. Og gør, hvad du kan. Det her er vigtigt.”

“Det er det rent faktisk,” sagde den anden.

“Ja,” sagde den rødhårede, “vi kan risikere at få en ny Wallenberg-sag på halsen.”

“Det var lige det ord, vi ikke måtte sige,” sagde den anden med træt fortvivelse.

Martin Beck nikkede og gik.

“Har du tænkt dig at rejse?” sagde Hammar.

“Jeg ved det ikke endnu. Jeg kan jo ikke engang tale sproget.”

“Det er der heller ingen andre i etaten, der kan. Du kan være rolig for, at vi har tjekket det. For øvrigt går det udmærket med tysk og engelsk.”

“En underlig historie.”

“En dum historie,” sagde Hammar. “Men jeg ved noget, som de ikke ved i udenrigsministeriet. Vi har et dossier på ham.”

“På Alf Matsson?”

“Ja. Den tidligere Tredje Afdeling havde det. I det hemmelige skab.”

“Kontraspionagen?”

“Netop. Rigspolitiets efterretningstjeneste. De efterforskede ham for tre måneder siden.”

Der blev buldret øredøvende på døren, og Kollberg stak hovedet ind. Han stirrede forbløffet på Martin Beck.

“Hvad laver du her?”

“Jeg holder ferie.”

“Hvad er det for noget hemmelighedskræmmeri, I har gang i? Skal jeg gå? Lige så stille og ubemærket som jeg kom?”

“Ja,” sagde Hammar. “Nej, for resten. Jeg er træt af alt det tys-tys. Kom ind og luk døren.”

Han trak en arkivmappe op af skrivebordsskuffen.

“Det her er en rutineundersøgelse,” sagde han, “og den førte ikke til videre foranstaltninger. Men der er en del i den, der kan være interessant for den, der har i sinde at sysle med sagen.”

“Hvad fanden er det, I har for?” sagde Kollberg. “Har I startet en hemmelig afdeling?”

“Hvis du ikke kan tie stille, må du gå,” sagde Martin Beck. “Hvorfor har efterretningen kigget på Matsson?”

“Paspolitiet har deres egne små særheder. I Arlanda skriver man for eksempel navnene op på folk, der rejser til europæiske

lande med visapligt. Et eller andet lyst hoved, der kiggede i deres bøger, fik det indtryk, at Matsson rejste alt for ofte. Til Warszawa, Prag, Budapest, Sofia, Bukarest, Constanta, Beograd. Han var storforbruger af sit pas. Og så foretog efterretningen en lille tys-tys-undersøgelse. De henvendte sig for eksempel til bladet, hvor han arbejder, og spurgte dem.”

“Og hvad svarede redaktionen?”

“Helt rigtigt, sagde redaktionen. Alf Matsson er storforbruger af sit pas. Hvorfor skulle han ikke være det? Han er vores ekspert i østeuropæiske spørgsmål. Mere mærkeligt er det såmænd ikke. Men der er et og andet. Tag hele molevitten og læs selv. I kan sidde her. For nu har jeg tænkt mig at gå hjem. Og i aften skal jeg i biografen og se en James Bond film. Hej.”

Martin Beck åbnede mappen og begyndte at læse. Da han var færdig med første side, skubbede han den over til Kollberg, der tog arket mellem fingerspidserne og lagde det skråt foran sig. Martin Beck så spørgende på ham.

“Jeg sveder så forfærdeligt. Jeg vil ikke grise deres hemmelige papirer til.”

Martin Beck nikkede. Selv svedte han kun, når han var forkølet.

Den næste halve time sagde de ikke noget.

Mappen rummede ikke meget af umiddelbar interesse, men den var omhyggeligt udarbejdet. Alf Matsson var ikke født i Gøteborg i 1934, men i Mölndal i 1933. Han var startet som journalist i provinsen i 1952 og havde været reporter ved flere forskellige dagblade, inden han kom til Stockholm som sportsjournalist i 1955. Som sportsjournalist havde han foretaget flere udenlandsrejser, blandt andet til de Olympiske Lege i Melbourne i 1956 og i Rom i 1960. En række tidligere chefer bevidnede, at han var en dygtig journalist, “en flydende og hurtig pen”. Han havde forladt dagspressen i 1961, hvor han blev knyttet til det tidsskrift, hvor han stadig arbejdede. I de seneste fire år havde han mere og mere koncentreret sig om udlandsreportager inden for de mest forskellige emner, fra politik og økonomi til idræt og popstjerner. Han havde taget studentereksamen og talte flydende engelsk og tysk, nogenlunde spansk og en smule fransk og

russisk. Han havde en årsløn på 40.000 kroner og havde været gift to gange. Det første ægteskab blev indgået i 1954 og opløst året efter. Han havde giftet sig igen i 1961 og havde to børn, en datter af første ægteskab og en søn af det andet.

Med beundringsværdig flid gik efterforskeren nu over til mandens mindre pæne sider. Han havde ved flere lejligheder forsømt at betale underholdsbidrag til sit ældste barn. Hans første kone beskrev ham som en "drukmås og brutal fyr". I parentes blev det bemærket, at vidnet ikke forekom helt troværdigt. Der var imidlertid svage antydninger af, at Alf Matsson drak, blandt andet mellem udtalelser fra en tidligere kollega, der sagde "at han var en flink fyr, men en satan, når han blev fuld", men kun en af disse antydninger var underbygget. Natten til Helligtrekongersaften 1966 havde en patruljevogn i Malmø kørt ham til Allmänna Sygehus skadestue, fordi han havde fået et knivstik i hånden under et håndgemæng hjemme hos en vis Bengt Jönsson, som han tilfældigt besøgte. Sagen var blevet undersøgt af kriminalpolitiet, men havde ikke ført til tiltale, da Matsson ikke ville anmelde den. Imidlertid havde to betjente ved navn Kristiansson og Kvant beskrevet både Matsson og Jönsson som spirituspåvirkede, og derfor blev sagen registreret hos ædruelighedsnævnet.

En udtalelse fra hans nuværende chef, en redaktør Eriksson, var temmelig hoven. Matsson var bladets "ekspert omkring Østeuropa" (hvad en publikation som denne så overhovedet skulle bruge en sådan til), og redaktionsledelsen fandt ingen anledning til at gøre nærmere rede for deres reportagevirksomhed til politiet. Matsson var, hed det videre, "meget interesseret og godt inde i østeuropæiske forhold, han kom ofte med egne forslag og havde ved flere lejligheder vist initiativ ved uden ekstra vederlag at ofre feriedage og opsparat afspadsering for at lave en reportage, der interesserede ham specielt".

En eller anden tidligere læser havde så for eget vedkommende vist ambition ved at understrege hele denne sætning med rødt. Det kunne næppe være Hammar. Han rettede ikke i andres rapporter.

En detaljeret gennemgang af Matssons offentliggjorte artikler

viste, at de så godt som udelukkende bestod af interviews med berømte idrætsfolk, reportager om sport, filmstjerner og anden form for underholdning.

Dossieret indeholdt en del i samme stil. Da han var færdig med at læse, sagde Kollberg.

“Et særdeles uinteressant menneske.”

“Der er en ejendommelig detalje.”

“Du mener, at han er forsvundet?”

“Netop,” sagde Martin Beck.

Et minut senere drejede han nummeret til udenrigsministeriet, og Kollberg hørte ham til sin forbavselse sige:

“Er det Martin? Ja, hej, Martin, det er Martin.”

Martin Beck lyttede tilsyneladende et øjeblik med et lidende udtryk. Så sagde han:

“Ja, jeg rejser.”